

Nelia Burlaka
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Pedagogy and Educational Management
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University*

Бурлака Н.І.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-501-3-6>

IMPROVING THE EFFICIENCY OF EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT ON THE BASIS OF MONITORING THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ЗАКЛАДОМ НА ОСНОВІ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Всім відомо, що головним стрижнем успішної держави і одним з основних компонентів її майбутнього є освічена і вихована людина. Інформатизація суспільства, технологізація усіх галузей його діяльності, висуває нові вимоги до освіти. Інтеграція в європейський освітній простір, перехід до актуальних управлінських моделей, впровадження інноваційних технологій є сьогодні важливими завданнями модернізації освіти.

Керівники навчальних закладів, також намагаються відходити від авторитарних моделей управління та розробляють інноваційні підходи до управління закладом на основі маркетингових досліджень і здійснення моніторингу якості освітніх послуг. Всі ці процеси реформування освіти, які тривають останнім часом, потребують подальшого розвитку та заохочення зі сторони держави і є стратегічною метою розвитку освітньої галузі в Україні.

Серед інноваційних управлінських технологій, які забезпечують контроль якості освітнього середовища є моніторинг. Над різними аспектами моніторингу якості освіти у навчальному закладі працювали і працюють чимало вітчизняних учених, зокрема, О. Боднар, Г. Єльнікова, О. Локшина, Т. Лукіна, О. Ляшенко, І. Підласий, В. Приходько, З. Рябова, Н. Острроверхова тощо. Питаннями впровадження освітніх інновацій в сучасні школи займаються Б. Житник, Г. Возняк, О. Касьянова, Н. Мельнікова, О. Маринівська, Н. Набока. Г. Сухович виконав дослідження з управління, в якому розробив комплексну модель освітнього моніторингу розвитку освітнього навчального закладу з використанням комп'ютерних технологій і дослідив вплив її впровадження та використання.

Актуальність даної проблеми зумовлена ще й стихійністю інноваційних процесів у практиці освітньої діяльності й необхідністю узгодження нових ідей із соціальними потребами та нормативними вимогами, з періодичною зміною стандартів освіти і відповідно критеріїв відповідності цим стандартам та формуванням нового інформаційного покоління, що зумовлює модернізацію змислового наповнення освітньої системи.

Сучасний керівник навчального закладу має бути не тільки кваліфікованим педагогом, досвідченим методистом, але і вправним менеджером. А щоб управляти чим-небудь, насамперед потрібно зібрати пласт інформації про

об'єкт управління – здобувача освіти, навчального закладу чи системи освіти загалом, структурувати її та використовуючи сучасні технології уміти прогнозувати розвиток свого навчального закладу.

Сучасний менеджмент робить своєрідний виклик освіті, зумовлює її модернізацію, що ґрунтується на запровадженні діагностичних методів і технологій збору й обробки інформації і як наслідок – виключення суб'єктивності інтерпретації одержаних даних. Тому для прийняття ефективних і своєчасних управлінських рішень та прогресу якості освіти в освітню систему активно впроваджується моніторинг.

Згідно ж Закону України «Про освіту» моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей [9].

Процес контролю якості освіти, укладання та дотримання стандартів, вимірювання якості навченості здобувачів освіти є надзвичайно складним і потребує спеціалізованих знань та досвіду відповідної роботи.

Тож головною метою моніторингу загалом є «збирання, обробка, зберігання та поширення інформації про освітню систему або її окремі елементи, оцінювання й аналіз її показників на всіх рівнях функціонування, поширення та доступ до цієї інформації громадськості, різних користувачів освітніх послуг, посилення управлінських дій щодо якісних показників в освіті, прогнозування її розвитку» [3, с. 17].

Метою ж внутрішнього моніторингу є «ефективне відстеження функціонування навчально-виховного простору в закладі, виявлення динаміки його змін, розробка прогнозу та пропозицій для забезпечення розвитку закладу, накопичення даних, необхідних для періодичного само оцінювання якості освітніх послуг школи» [3, с. 15].

Освітнє середовище – досить велика соціальна сфера, в центрі якої знаходяться потреби, інтереси та запити здобувачів освіти. Дані зібрані за допомогою моніторингу є надійними показниками та інструментом аналізу різних аспектів освітнього процесу – від якості знань здобувачів освіти до напрямів плану розвитку навчального закладу та доцільності нововведень. О. Боднар говорить про важливість застосування технологій моніторингу та самооцінювання освітнього середовища навчального закладу, в структурі якого виділяють три компоненти: зміст, організацію і технології [4]. Ці компоненти одночасно є і об'єктами моніторингу.

Закон України «Про освіту» дає таку класифікацію моніторингу якості освіти: «може бути внутрішній та зовнішній – внутрішній моніторинг якості освіти проводиться закладами освіти (іншими суб'єктами освітньої діяльності), а зовнішній моніторинг якості освіти може проводитися будь-якими органами, підприємствами, установами, організаціями, іншими юридичними особами, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності. Участь закладів освіти (інших суб'єктів освітньої діяльності) та учасників освітнього процесу у зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною, крім випадків, встановлених законодавством» [9].

Сучасна освітня практика засвідчує, що найбільш ефективним на локальному рівні є комплексний моніторинг, що проводиться як єдине дослідження за основними напрямками діяльності закладу. Саме він спрямований на системне виявлення негативних явищ і вирішення проблем якості освітньої діяльності.

Лише в єдності функцій, які виконує моніторинг, та його принципів він може в повній мірі реалізовувати своє призначення: суттєво підвищити ефективність управлінської діяльності, наповнити змістом основні управлінські функції, тим самим, забезпечити їх взаємозв'язок. Ігнорування будь-якої складової приведе до зниження ефективності управлінських рішень, що приймаються на основі моніторингової інформації [11].

Література:

1. Актуальні проблеми управління закладами освіти у контексті стратегії модернізації освітньої галузі: колективна монографія /за заг. ред. В.П. Кравця, Г.М. Мешко. Тернопіль : ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2020. С. 310. URL: http://bitstream/123456789/16323/1/Monograf_Meshko_in_2020.pdf
2. Бортнюк І. Моніторинг якості освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 6. С. 150-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2021_6_17
3. Биков В.Ю., Жук Ю.О., Богачков Ю.М. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій. Київ : Педагогічна думка. 2008. С. 128. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19905964.pdf>
4. Боднар О. Моніторинг і самооцінка освітнього середовища навчального закладу. *Управління освітою*. 2006. № 4. URL: <http://pld.org.ua/index.php>.
5. Базелюк В.Г., Кубіцький С.О., Михайліченко М.В., Михнюк С.В. Техніка управлінської діяльності: навчальний посібник. Київ : Міленіум, 2022. С. 424. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/items/449a0590-581a-4e2e-91d5-9449920adc1e>
6. Воротникова І. П. Використання ікт для моніторингу і оцінювання знань в е-навчанні. *Web of Scholar*. № 6(24). 2018. С. 43-47. URL: <https://library.kubg.edu.ua/id/eprint/24090/1/Vorotnykova%20WebofscholaR2018.pdf>
7. Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С. Концепція Нової Української Школи. Київ : Грищенко М.П., 2016. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
8. Губіна С.І. Управління якістю освіти в університеті. Міжнародна наукова інтернет-конференція. *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення* : матеріали Міжнародній науковій інтернет-конференції, 6 квітня 2022 р. Випуск 66. С. 13-15. URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-479/>
9. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
10. Загородня Т.К. Зарубіжний досвід моніторингу якості вищої освіти в дослідженнях вітчизняних науковців. *Педагогічний альманах*. 2020. Вип. 45. С. 165–171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedalm_2020_45_24
11. Капустін І.В., Голтяй Т.М., Євтушенко С.С., Клімова С.В. Технологія проведення моніторингових досліджень (Із досвіду роботи). Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2013. С. 85. URL: <http://www.edu-post-diploma.kharkov.ua>
12. Кулаченко О.В. Система моніторингу якості діяльності початкової школи як наукова проблема. URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/000a8x-d076.doc.html>
13. Лукіна Т.О. Управління якістю загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2020. С. 230. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/723465/1/Лукіна_посібник_New.pdf
14. Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти : Наказ МОН № 54 від 16.01.2020 року. 2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0154-20#Text>.
15. Плахотнюк С. Реалізація Концепції Нової української школи. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1411-yak-praktichno-realzovuvatimut-kontseptsyu-novo-ukrainsko-shkoli>